

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Pohjois-Savon maakuntaohjelma 2026 – 2029

Kulttuuri ja taide maakuntaohjelmassa
Taina Laitinen, taideasiantuntija, Taite
Väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto

27.11.2025

Taide ja kulttuuri maakuntaohjelmassa

Osaavat ja hyvinvoivat ihmiset –teema

- Vahvistetaan matkailu- ja kulttuurialan koulutusta, työelämäyhteyksiä ja nuorten ammattilaisten työllistymistä
- Tuetaan harrastamista ja taiteen perusopetusta luovuuden ja osaamisen perustana
- Kehitetään kulttuurihyvinvointia: edistetään kulttuuristen oikeuksien ottamista osaksi sotepalveluita, kulttuurihyvinvointimalleja ja digitaalisten alustojen hyödyntämistä
- Huolehditaan kulttuuripalvelujen saavutettavuudesta kaikissa kunnissa

Saavutettavuus ja aluerakenne

- Toimivat yhteydet ja infra: työ- ja esiintymistilat

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Taide ja kulttuuri maakuntaohjelmassa

Kokonaisturvallisuus:

- Kulttuuri ja luovat alat yhteiskunnallisen resilienssin rakentajana, yhteisöjen yhteenkuuluvuuden vahvistajana ja kriisien käsittelyn tukena
- Sisällytetään kulttuurinen huoltovarmuus maakunnan varautumiseen: kulttuuriperinnön turvaaminen, taiteen ja luovan alan rooli kriisinkestävyyden vahvistajana
- Yhteisöllisen kulttuuritoiminnan tukeminen (kirjastot, kotiseututyö, paikalliset tapahtumat)
- Osallisuus, kotoutuminen, vuoropuhelu eri kulttuurien välillä

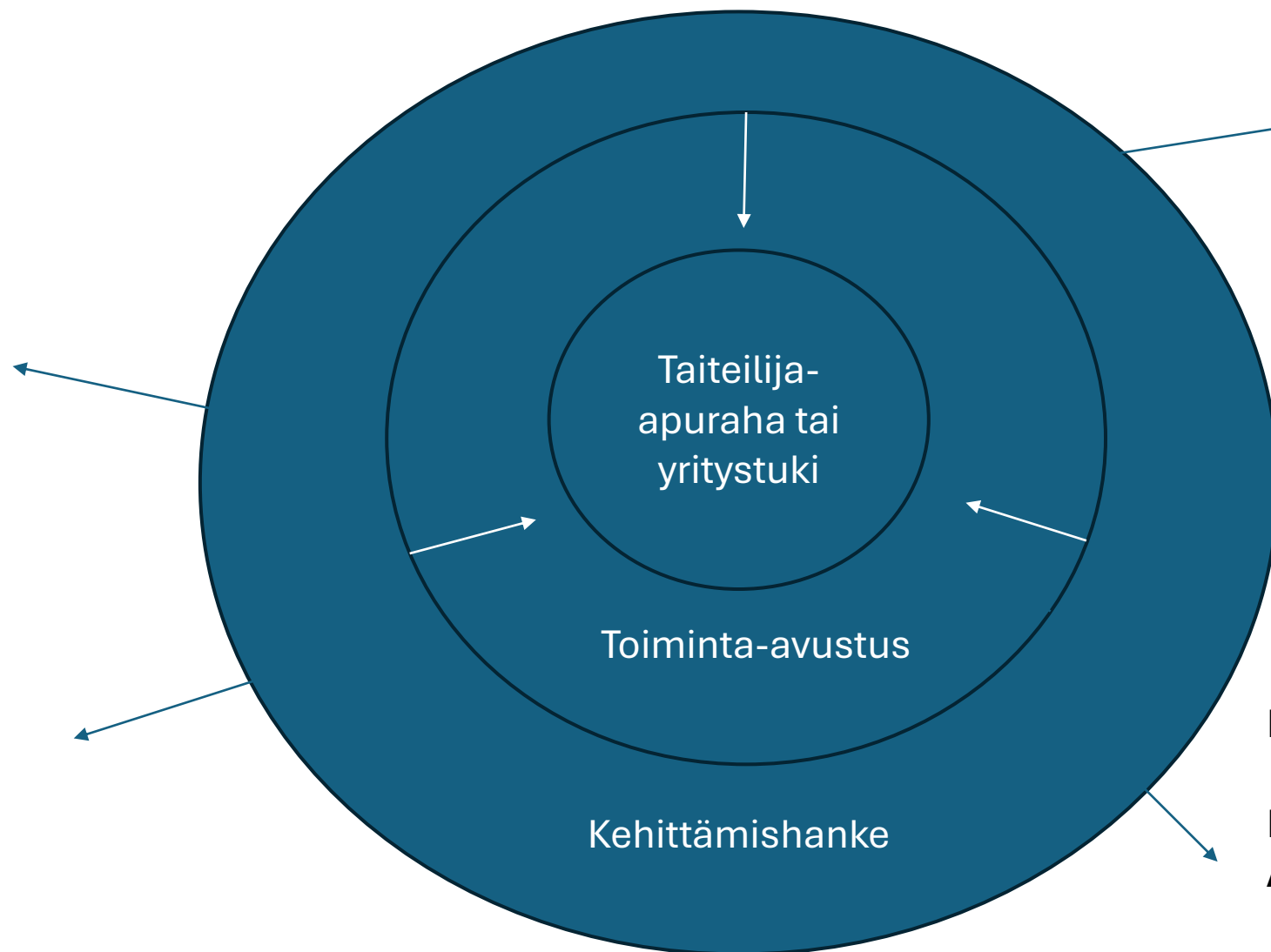
Yhdenvertaisuus, osallisuus ja kulttuurinen hyvinvointi poikkileikkaavana teemana

- Palvelujen saavutettavuus
- Kulttuuristen oikeuksien toteutuminen osana sote-palveluja
- Monipuolinen taidetoiminta lisää vetovoimaa ja yhteisöllisyyttä

Avustuksen ja kehittämishankkeen ero

Kehittämishankkeissa
tavoitellaan hyötyä alueelle
tai toimialalle

Joko toiminnan kehittymisen
kautta, uusien toimintamallien
kehittämisen tai sisältöjen
tuottamisen kautta muille alueen
toimijoille

MIHIN HAKEMUS KANNATTAA LAITTAA?

**ENSIMMÄINEN LUUKKU EI VÄLTTÄMÄTTÄ
AUKEA, 1. versio ei toimi**

**KIRJOITA UUSIKSI, AJATTELE UUELLEEN
LUE RAHOITTAJAN STRATEGIA**

Mitä kerromme toiminnasta ja sen vaikuttavuudesta?

Vaikuttavuusviestintä

Miksi olemme olemassa? Ketä varten?

Mitä suurempaa siitä on seurannut? Missä?

Vaikuttavuus (makrotaso)

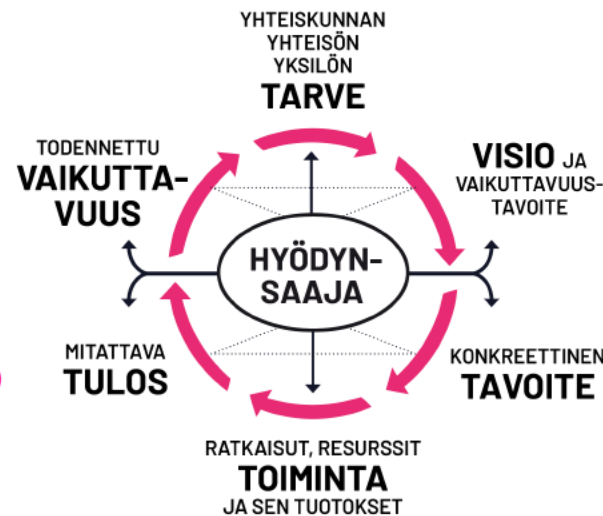
Tulokset/vaikutukset (mikrotaso)

Mitä olemme saaneet aikaan?
Missä / kenen elämässä?

Mitä teemme? Miten? Kuinka paljon? Kuinka hyvin? Kuinka tehokkaasti? Kenen kanssa?

Millainen näkemys meillä on paremmasta tulevaisuudesta? Keinoista, millä sinne päästään?

Mitä tavoittelemme?
Missä? Kenen elämässä?

Kulttuuri Leader- rahoitusstrategioissa

Kulttuuri

Kulttuuriperintö

Kulttuurihyvinvointi, osallisuus, yhteisöllisyys

Luovat alat

Taide

- Kulttuuri on huomioitu kaikissa Leader-ohjelmissa rahoituskaudella 2023-2027
- Painotuksissa eroja
- Selvityksessä ohjelmien painotukset maakunnittain

EAKR

Innovatiivinen Suomi

TKI

Digitalisaatio

Pk-yritykset

Hiilineutraali Suomi

Energiatehokkuus ja päästövähennykset

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja riskienhallinta

Kiertotalous

Saavutettavampi Suomi

Tieliikenne
(Itä- ja Pohjois-Suomi)

ESR+

Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi

Työllisyys

Osaaminen

Yhdenvertaisuus ja osallisuus

Sosiaalisten innovaatioiden Suomi

Sosiaaliset innovaatiot
(lastensuojelu)

Aineellista puutetta torjuva Suomi

Aineellinen apu
(maksukortit)

Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi

Liiketoiminta ja työpaikat

TKI-investoinnit ja uudet ratkaisut

Turvatuotanto-alueiden kunnostus ja muuttaminen

Kulttuuri ja luova talous luo lisäarvoa

- Ohjelmalla tavoitellaan uusia elinkeinojen kasvutarinoita perinteisten menestysalojemme rinnalle. Kasvua haetaan hiilineutraalisuudesta, ekologisista investoinneista, luovasta taloudesta ja kiertotaloudesta.
- Ohjelmalla vahvistetaan pk-yritysten valmiuksia luovan osaamisen hyödyntämiseen esimerkkinä digitaaliset tuotteet, palvelut, liiketoimintamallit ja muotoiluosaaminen.
- Tavoitteena korkeaan arvonlisäykseen tähtäävää innovaatiotoimintaa ja sitä tukevat kyvykkyudet, kuten luovan osaaminen. Luodaan TKI-yhteistyömalleja ja toimintatapoja kulttuuri- ja luovan osaamisen paremmalle hyödyntämiselle TKI-toiminnassa.
- Lopputuloksena kulttuurialan TKI-toimintaa ja luovaa osaamista hyödynnetään enemmän yrityksissä ja muissa organisaatioissa ja useampi yritys hyödyntää digitaalisuutta ja luovaa osaamista liiketoiminnassaan.
- Kohderyhmänä ovat oppilaitokset, tutkimuslaitokset ja yritykset.

Ilmastonmuutos ja kulttuuriympäristöt

- Uusi eurooppalainen Bauhaus. Komission aloitteella tavoitellaan tyylin, estetiikan ja käyttäjien tarpeiden yhdistämistä rakennetun ympäristön perusparannuksiin.
- Aloitteen tavoitteena saada taiteilijat, muotoilijat, yhteiskuntatieteilijät, arkkitehdit, kansalaiset ja muut eri alojen luovat ajattelijat mukaan kehittämään energiatehokkaampaa ja viihtyisämpää rakennettua ympäristöä.
- Ilmastonmuutos ja energiatehokkuusvaatimukset haastavat myös kulttuurilaitoksia ja arvokkaita kulttuuriympäristöjä.
- Kulttuurihistorialliset rakennukset ovat suuri potentiaali merkittäviin päästövähennyksiin muun muassa öljynkäytön lopettamisella, energiatehokkuuden parantamisella, älyratkaisuilla ja kasvattamalla rakennuskannan omaenergiatuotantoa.
- Ohjelmalla kehitetään energiatehokkuuteen liittyvää korjausrakentamista (ml. kulttuurihistoriallinen rakennuskanta) sekä rakennusten energia- ja materiaalitehokkuutta ja älyratkaisuja.

Taide- kulttuuri- ja luovan osaamisen vahvistaminen

- Ohjelmalla tuetaan luovien alojen palvelukokonaisuuden syntymistä ja vahvistetaan erityisesti kulttuuripalveluiden tuotanto-osaamista.
- Liittyy keskeisesti valtakunnalliseen Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaamisen teemaan, johon liittyviä pilottihankkeita rahoitetaan valtakunnallisesti.
- Teemalla vahvistetaan:
 - 1.luovia aloja ja luovaa taloutta elinkeinorakenteen monipuolistajana, parantamalla liiketoimintaosaamista ja digitaalista osaamista sekä lisäämällä matkailullisia valmiuksia;
 - 2.taide- ja kulttuurialaa kehittämällä palveluiden laatua, vaikuttavuutta ja saatavuutta, innovaatiotoimintaa ja tuotanto-osaamista.
- Kohderyhmään yhdistykset, säätiöt, kunnat, kasvatus- ja koulutusorganisaatiot, tutkimuslaitokset, taide-, palveluiden kehittäjät ja niiden henkilökunta.

Taide- ja kulttuurilähtöisten menetelmien hyödyntäminen

- Taiteen ja kulttuurin soveltavia menetelmiä hyödynnetään ohjelmassa sosiaalista osallisuutta edistävissä palveluissa ja niiden kehittämisessä.
- Ohjelmasta tuetaan menetelmien käyttöä, jossa hyödynnetään kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluita osallisuuden, hyvinvoinnin ja työllisyyden edistämiseksi.
- Hankkeissa kehitetään, levitetään ja juurrutetaan monialaisia, oikea-aikaisia, saavutettavia ja katkeamattomia taide-, kulttuuri-, hyvinvointi-, sosiaali-, terveys-, kuntoutus-, koulutus- ja työllisyyspalveluita ja kehitetään mm. perhe- ja nuorisotyön menetelmiä.
- Kohderyhmään kuuluvat myös mm. monialaisten taide-, hyvinvointi-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutus sekä koulutus- ja neuvontapalveluiden tarjoajat ja niiden johto ja henkilöstö, joiden yhteistyötä ja osaamista halutaan kehittää.

Toiminnan kehittämisen vaiheet

- Vaihe 1. Tilannekuvan luominen

- Mikä toimii meidän kunnassamme / toimialallamme?
- Mistä toimintamme ydin koostuu? Kenen kanssa tuotamme sisältöjä?
- Missä on kehitettävää? Mitä emme pysty tekemään?

Oma pohdinta

- Mitä tarvitaan, että kehittäminen onnistuu?

Vaihe 2. Vaikuttavuuden sanoittaminen

- Miten kulttuuritoiminta edistää maakunta- tai kuntastrategian toteutumista?
- Miten kulttuuritoiminta edistää hyvinvointisuunnitelman toteutumista?
- Miten voisimme tehdä enemmän?
- TEE VALINTA – TÄHÄN HALUAMME KESKITTYÄ!

